

SID



سرویس های ویژه



سرویس ترجمه تخصصی



کارگاه های آموزشی



بلاگ مرکز اطلاعات علمی



عضویت در خبرنامه



فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی



کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو



مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)



کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی (مقایسه ایران با 14 کشور منتخب)

ابوالفضل شاه آبادی

دانشیار دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی دانشگاه بوعلی سینا همدان

shahabadia@gmail.com

فائزه شاهرودی

دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد انرژی دانشگاه الزهراء تهران

faezeshahverdi@yahoo.com

چکیده

یکی از مهم ترین بسترهای افزایش تعاملات اقتصادی در عرصه بی المللی، سرمایه گذاری مستقیم خارجی است. از جمله موضوعات مهم در این رابطه عوامل مؤثر بر جذب جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی است که در دستور کار بسیاری از پژوهش های اخیر قرار گرفته است. سرمایه گذاری مستقیم خارجی یکی از بهترین روش های مطرح در زمینه ی تأمین مالی پروژه های سرمایه گذاری است. به کارگیری این نوع سرمایه گذاری به جزء تأمین مالی، اهداف دیگری چون ارتقاء فناوری، توسعه ی مهارت و مدیریت برای ارتقاء توان کیفی نیروی کار داخلی، توسعه بازارهای صادراتی، افزایش استاندارد تولیدات داخلی و حرکت به سوی اقتصاد بازار را نیز دنبال می کند. در این مقاله به بررسی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی ایران و 14 کشور منتخب در دوره زمانی 2000-2015 می پردازیم. برای این منظور از متغیرهایی مانند تورم، تولید ناخالص داخلی سرانه، نرخ ارز و غیره استفاده شده و تمام متغیرها نرمال سازی شده اند. نتایج مطالعه نشان می دهد که برای جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی نیاز به کاهش تورم، نوسازی و بهسازی ناوگان حمل و نقل کشور (ریلی، جاده ای، هوایی و دریایی)، ثبات سیاسی و اقتصادی، ثبات نرخ ارز، تسریع در مبادلات تجاری و اصلاح نرخ تعرفه ها می بایست فراهم شود.

کلمات کلیدی:

سرمایه گذاری مستقیم خارجی، تورم، نرخ ارز.

مقدمه

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به یک محرک اقتصادی مهمی برای بعضی از کشورها به‌ویژه برای کشورهای درحال توسعه در دهه‌های اخیر تبدیل شده است، طبق داده‌های کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد^۱، میانگین جریان خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به‌عنوان یک درصد از تولید ناخالص داخلی در سال 2000، 4.5٪ بود، حدود 2 برابر بیشتر در دهه 1990 و 5 برابر بالاتر در دهه 1980. با توجه به این تأثیر در حال رشد سریع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، محققان و سیاست‌گذاران اقتصادی به‌شدت به بررسی اقتصادی و سیاسی عوامل تعیین‌کننده سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پرداخته‌اند و همچنین تأثیر آن را بر روی اقتصاد کشورهای میزبان بررسی کرده‌اند.

با افزایش یکپارچگی بازارهای سرمایه بعد از دهه 1990، جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در میان کشورهای درحال توسعه بیشتر مشهود شده است. جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اقتصادهای درحال توسعه به نرخ 54٪ جریان شناور جهانی در سال 2014 دست یافته است^۲.

باین حال، توزیع جغرافیایی جریان شناور سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در حال توسعه جهان به‌طور غیریکنواخت افزایش یافته است. این توزیع جغرافیایی نابرابر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سراسر کشورهای درحال توسعه، دوباره با بحران‌های مالی جهانی روبرو هستند. عدم اطمینان جهانی و همچنین استرس از بازارهای مالی جهانی در طول بحران‌ها موجب شده است که حتی سرمایه‌گذاری مالی دشوارتر شود و بنابراین جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در برخی از مناطق در حال توسعه و کشورهای متمرکزتر شده است.

اختلاف تغییر روند جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورها منجر به این شده است که محققان بپرسند که چرا برخی کشورها بیشتر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را جذب کرده‌اند. مطالعات گوناگون نشان داده است که عواملی مانند ثبات اقتصاد کلان، اندازه بازار، چشم‌انداز رشد، بهره‌وری، هزینه‌های نیروی کار، سطح زیرساخت‌ها، طرز مالیات، محیط سیاسی باثبات و موسسات، امری مناسب بر جذب جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هستند.

مبانی نظری

به اعتقاد UNCTAD، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی عبارت است از: سرمایه‌گذاری که مستلزم یک ارتباط بلندمدت است و نشان‌دهنده منافع پایدار و کنترل واحدهای اقتصادی مقیم یک کشور (بنگاه مادر) بر واحدهای اقتصادی مقیم کشور دیگر (سرمایه‌گذاری انجام شده در کشور میزبان به صورت شعبه فرعی بنگاه مادر) است. گفتنی است سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی منجر به انتقال سرمایه مالی، انتشار فناوری و دیگر مهارت‌ها (مدیریتی، بازاریابی و...) به اقتصاد داخلی می‌گردد. باید توجه داشت که این روند انتقالی و انتشاری، مزایا و معایبی را برای کشورهایی که در این فرآیند مشارکت می‌کنند به همراه خواهد داشت.

از نظر آنکتاد، شرکت‌های سرمایه‌گذار از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌توانند به توسعه اقتصادی کشورها کمک نمایند و دلیل آن هم فراهم کردن منابع سرمایه‌ای، امکانات R&D دسترسی به بازار و توسعه مهارت‌ها و فنون است. به‌طور کلی ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به کشورها، دارای آثار متعدد مستقیم و غیرمستقیم است.

¹ UNCTAD

² UNCTAD

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

آثار مستقیم سرمایه‌گذاری خارجی شامل افزایش دستمزد واقعی، کاهش قیمت‌های داخلی و افزایش درآمدهای مالیاتی هست. همچنین انتقال منابع ارزی به کشور میزبان باعث ثبات بازار ارز در این کشور می‌گردد. این وضعیت منجر به بهبود تراز پرداخت‌های کشور میزبان می‌گردد.

درواقع با گذشت زمان به تدریج سهم سود، سودهای انباشته و برگشت سرمایه تحقق یافته گسترش می‌یابد. سرمایه‌گذاری خارجی نیز پیوندهای اقتصاد ملی با اقتصاد بین‌الملل را گسترش می‌دهد و در درون خود موجبات انتقال فناوری به کشور میزبان می‌گردد و با خود رشد اقتصادی رابه وجود می‌آورد. البته برای رسیدن به این آثار مثبت و رشد پایدار باید تلاش گسترده‌ای برای ابداع و توسعه تکنولوژی ملی فراهم ساخت و تکنولوژی خارجی را با شرایط داخلی کشور خود تطبیق داد.^۳

از سوی دیگر ورود سرمایه خارجی آثار منفی هم دارد. نتایج حاصل از بررسی هانشان می‌دهد که هیچ‌یک از فواید ذکر شده فوق تضمین شده نیستند. بلکه گاهی اوقات کشورها باید هزینه‌های ناشی از حضور سرمایه‌گذاران خارجی را نیز در نظر بگیرند. به این اساس در حالی که دولت‌ها به دنبال طیف وسیعی از اهداف اقتصادی و غیراقتصادی هستند ولی شرکت‌های چندملیتی به دنبال حداکثر کردن سودیافروش جهانی خود می‌باشند. لذا با توجه به دو نگاه مذکور بسیاری از کشورها ممکن است به اهداف مورد نظر خود از فعالیت شرکت‌های چندملیتی دست نیابند و این امکان نیز وجود دارد که کنترل ملی را در زمینه بخش‌های استراتژیک از دست بدهند و از این طریق امنیت ملی خود را با تهدید مواجه نمایند. برخی از کشورها علی‌رغم مزیت‌های بسیاری که شرکت‌های چندملیتی بزرگ دارند ناگزیر از ریزرو یارویی با کنترل فزاینده این شرکت در برخی از بخش‌های اقتصادی خود هستند نکته بسیار قابل تأمل اینکه سرمایه‌گذاران اغلب مایل‌اند در طول دوره رشد اقتصادی کشور میزبان، منابع جدید خود را در آن کشور سرمایه‌گذاری کنند، ولی در دوره‌های افت اقتصادی عملاً بر حجم سرمایه‌هایی که از کشور خارج می‌سازند می‌افزایند و همین امر سبب رکود بیشتر اقتصاد کشور میزبان می‌گردد. گاهی اوقات دیده می‌شود که شرکت‌های چندملیتی در سرمایه‌گذاری‌های خود در کشورهای در حال توسعه اهداف بلندمدت ندارند، بلکه صرفاً به دنبال اهداف ویژه تجاری و سرمایه‌گذاری خویش می‌باشند. به عنوان نمونه آخرین قسمت از فرآیند تولید خود را به کشورهای در حال توسعه منتقل می‌کنند لذا سرمایه‌گذاران به محض روبرو شدن با افزایش دستمزدها و انواع شکلات دیگر، سرمایه‌های خورابه سایر کشورها منتقل می‌کنند.

طبقه‌بندی آنکتاد از عوامل تعیین‌کننده سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

مثال‌ها	تعیین‌کننده‌ها / متغیرها
سیاست مالیاتی، سیاست تجاری، سیاست اقتصاد کلان، سیاست خصوصی‌سازی	متغیرهای سیاسی
انگیزه‌های سرمایه‌گذاری	متغیرهای کسب‌وکار
اندازه بازار، رشد بازار	عوامل اقتصادی مرتبط با بازار
منابع طبیعی، مواد خام، فن‌آوری، در دسترس بودن نیروی کار	عوامل اقتصادی مرتبط با منابع

^۳ ازوجی و داداشی 1378

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

عوامل اقتصادی مرتبط با کارایی	زیرساخت‌های ارتباطی و حمل و نقل، بهره‌وری نیروی کار
-------------------------------	---

در ادامه به تعدادی از مطالعات انجام‌شده در این زمینه اشاره خواهد شد:

ترپاتی و هم‌کاران در مطالعه‌ای تحت عنوان " سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و عوامل اقتصاد کلان: شواهدی از اقتصاد هند" طی سالهای 2011-1997 به بررسی اثرات سرمایه‌گذاری مستقیم پرداخته و نتایج این مطالعه حاکی از آن است که افزایش یا کاهش در ارزش پول رایج کشور میزبان منجر به سقوط یا افزایش در نرخ ارز به ترتیب و در نتیجه باعث می‌شود کالاهای خودی گران و یا ارزان‌تر برای مشتریان خارجی باشد؛ بنابراین، وضعیت صادرات کشور تغییر می‌کند در بازارهای بین‌المللی که بیشتر تحت تاثیر قرار می‌دهد جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در آن و باز بودن تجاری نیز نقش عمده‌ای در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در یک کشور را بازی می‌کند. باز بودن تجارت عالی باید تشویق و بالعکس سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جریان شود. نوسانات مکرر در سطح قیمت (تورم) نشان‌دهنده اقتصاد کلان بی‌ثبات در سطح کشور است. این امر منجر به افزایش در خطر درک شده از سرمایه‌گذاری در چنین کشورهایی است که بیشتر به تاثیر منفی در جریان شناور سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شود. علاوه بر این، زمانی که نرخ تورم بالا باشد، بازده واقعی سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد.

فانباستن و اسکوبار در مطالعه‌ای با عنوان " تعیین‌کننده‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی: یک تحلیل پانل دیتا" این نتایج را مطرح کردند که متغیر اندازه بازار توسط تولید ناخالص داخلی کشور میزبان سنجیده می‌شود؛ که شرکت‌ها فرصت‌های بازار بزرگ‌تر را جست و جوی می‌کنند که انگیزه بازاریابی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر اساس اندازه بازار در کشور میزبان می‌باشد. تصمیمات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر اساس اهداف منابع جویی برای بنگاه‌ها از منابع در کشور میزبان استفاده می‌شود که در کشور خود سرمایه‌گذار و جود ندارد تصمیم اینکه سرمایه‌گذاری چرا هست یا نه در یک کشور به ثبات سیاسی آن کشور بستگی دارد و کشورهایی که دارای ثبات سیاسی بیشتری هستند سرمایه‌گذاران بیشتری را به خود جذب می‌کنند

توسعه زیرساخت‌ها یک نقش مهمی را در جذب FDI دارد و هرچه ارتباط از راه دور، حمل و نقل و برق توسعه یابد کشور در کشور میزبان، موفقیتش در جذب سرمایه‌گذاری خارجی بیشتر است.

وانگ در مطالعه‌ای به بررسی عوامل اصلی خروجی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشور میزبان، مقایسه بین 10 کشور توسعه‌یافته و در حال ظهور، به این نتایج دست یافت که عدم اطمینان از محیط اقتصادی ممکن است سرمایه‌گذار را برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در کشورهای در حال توسعه دلسرد کند. تورم بالا منجر به نوسان قیمتی شود که در این صورت می‌تواند انتظار بازده سرمایه‌گذاری را کاهش دهد و اندازه کشور میزبان به‌طور قابل توجهی در ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تاثیر بسزایی دارد. اندازه بازار کشور میزبان یکجانشینی برای تقاضای محصول و ظرفیت تولید می‌باشد و می‌تواند به عنوان شاخصی، وفور سرمایه را ذخیره کند. اگر نرخ بهره در کشور میزبان تغییر یابد موجب می‌شود که سرمایه‌گذار خارجی دلسرد شود که در کشور سرمایه‌گذاری نماید و کاهش در نرخ بهره کشور میزبان، هزینه‌های مالی را کاهش می‌دهد که در نتیجه تأمین مالی در کشور میزبان صورت می‌گیرد و باعث جریان سرمایه‌گذاری خروجی می‌شود.

جانگ گیو در مطالعه‌ای تحت عنوان " تعیین‌کننده‌های جریان داخلی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به کشورهای CEE در مقایسه با EU-15 طی سالهای 2013-1993 پرداخته است. بر اساس یافته وی تولید ناخالص داخلی یک متغیر تاثیرگذار در جذب سرمایه‌گذاری می‌باشد و هرچه GDP در یک کشور بیشتر می‌شود شرایط اقتصادی بهتری فراهم

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

می‌شود و این متغیر به حجم بازار در یک کشور هم‌بستگی دارد و فساد یک اثر قابل‌ملاحظه‌ای در جذب سرمایه‌گذاری خارجی دارد و هرچه درجه فساد بیشتر باشد سرمایه‌گذار مجبور است هزینه زیادی را برای نظارت و کنترل بپردازد و توجه به این متغیر نقش مهمی را در جذب سرمایه‌گذاری خارجی دارد.

وکسا و هم‌کاران در مقاله‌ای با عنوان "اثر توسعه زیرساخت‌ها بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کنیا به این نتایج دست یافتند که زیرساخت‌ها یک نقش کلیدی را در اقتصاد بازی می‌کند و به‌منزله چرخ، اگر نه موتور توسعه می‌باشد. معتبر بودن، مناسب و کیفیت زیرساخت‌های بهره‌وری اقتصادی، باعث کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهبود کیفیت زندگی، افزایش رقابت منطقه‌ای و جهانی شدن این کشور را جهت جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و کمک در نوسازی اقتصاد فراهم می‌سازد. توسعه زیرساخت‌ها نشان‌دهنده طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های و خدماتی که بدون آن هیچ فعالیت معنی‌داری نمی‌توان در اقتصاد انجام داد.

شهری و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان "اثرات بازدارنده فساد مالی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در حوزه کشورهای عضو کنفرانس اسلامی پرداخته‌اند و نتایج آنها بیان می‌کند که افزایش بدهی‌های خارجی یک کشور به منزله وابستگی بیشتر به سایر کشورها بوده و باعث کاهش انگیزه سرمایه‌گذاران خارجی می‌شود زیرا عدم اطمینان در نتیجه و بازده سرمایه‌گذاری برایشان دارد.

زهرا دهقان شبانی و سعیده آفرینش فر در مقاله‌ای تحت عنوان "تحلیل تأثیر فضای کسب‌وکار بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران و چند کشور منتخب طی بازه زمانی 2003-2012 برای 28 کشور منتخب به این نتایج دست یافتند که انتظار بر این است که با افزایش جهانی‌سازی اقتصادی جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش یابد زیرا محدودیت و موانع از بین برداشته می‌شود. این متغیر رami توان یکی از عوامل جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نامید. حمایت ناکافی از سهامداران و دشواری شرایط طرح دعاوی، از یک طرف سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را از سرمایه‌گذاری منصرف می‌کند و از طرف دیگر در نتیجه عدم تمایل افراد به خرید سهام، تمرکز مالکیت، اتکا به بانک به‌عنوان تنها منابع مالی در این شرایط باعث می‌شود که نقدینگی و تنوع سبد دارایی سرمایه‌گذار کاهش یابد. کارایی بنگاه‌ها کم شده و روند رشد اقتصادی کندی شود و تمایلی از طرف سرمایه‌گذار خارجی برای ورود به اقتصاد کشور میزبان وجود ندارد.

بهرامی و پهلوانی در مقاله‌ای تحت عنوان "تأثیر جهانی شدن بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای منتخب منا با استفاده از روش GMM طی بازه زمانی 2009-1990 به این نتایج دست یافتند که شاخص جهانی شدن به‌عنوان متغیر اصلی مورد بحث، اثر مستقیم و معناداری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای منتخب دارد. به این معنا که با افزایش شاخص جهانی شدن بر میزان جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزوده خواهد شد که این نتیجه با تئوری نیز سازگار است.

تجزیه و تحلیل آماری مؤلفه‌های تعیین‌کننده سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند ابزاری برای رشد و توسعه باشد و اغلب کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه که امکانات اقتصادی کمتر و نقدینگی پایین‌تری دارند. در مباحث مربوط به توسعه اقتصادی، راه‌حل اصلی فائق آمدن بر مشکل کمبود سرمایه و خروج از دور باطل فقر و توسعه‌نیافتگی، استفاده کشورهای در حال توسعه از سرمایه‌های انباشته‌شده در کشورهای توسعه‌یافته عنوان شده است. برای اجرای طرح‌های اقتصادی و ایجاد و افزایش رشد اقتصادی صنعت و تجارت خود، به دنبال جذب سرمایه‌های خارجی هستند. بدین سبب سرمایه‌گذاری خارجی دارای ابعاد سیاسی و اقتصادی وسیعی می‌باشد.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

برای بررسی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، ایران و 14 کشور انتخاب گردیده برای دوره 2000 تا 2015 از روش تحلیلی - مقایسه‌ای انتخاب شده است و متغیرهای انتخاب شده نرمال‌سازی شده‌اند ولی درعین حال تمرکز اصلی تحلیل بر کشور جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

مطابق جدول 1 طی سالهای 2000 تا 2015 رتبه اول تا سوم جریان ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مابین 15 کشور انتخاب شده متعلق به کشورهای آمریکا، چین و برزیل و آخرین رتبه ها متعلق به آفریقای جنوبی و ایران است. از بین کشورهای عضو گروه بریکس رتبه اول چین و رتبه آخر به کشور آفریقای جنوبی متعلق است. همچنین میانگین کشورهای عضو بریکس، جی 7، اوپک و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در سال 2015 به ترتیب 2.396، 2.924، 0.638 و 2.274 است. این در حالی است که جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جمهوری اسلامی ایران در سال 2015، 0.562 می باشد که پایین تر از میانگین جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای عضو گروه بریکس، جی 7، اوپک و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی است و همچنین ایران از سال 2000 تا 2010 روند صعودی جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را داشته اما بعد از سال 2010 تا 2015 کاهشی بوده است و نشان دهنده‌ی آنمی باشد که جمهوری اسلامی ایران در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (ورودی) چندان موفق نبوده و به عواملی مانند بهبود فضای کسب و کار، نهادسازی، تسریع در خصوصی سازی و کاهش تصدی‌گری دولت، بستگی دارد.

جدول 1- سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (میلیارد دلار)

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (ورودی)				
2015	2010	2005	2000	کشور
10	6.996	3.970	9.265	آمریکا
(1)	(1)	(2)	(1)	
1.667	2.663	2.008	6.712	آلمان
(5)	(4)	(4)	(2)	
0.550	0.603	0.674	0.535	آفریقای جنوبی
(13)	(14)	(12)	(14)	
1.772	2.180	6.829	4.615	انگلستان
(4)	(5)	(1)	(3)	
0.562	0.602	0.583	0.543	ایران
(12)	(15)	(15)	(12)	
2.388	2.723	0.897	1.336	برزیل
(3)	(3)	(6)	(5)	
0.935	0.738	0.762	0.535	ترکیه

Feb 2018

**Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development**

(7)	(12)	(10)	(13)	
6.759	6.605	3.114	1.563	چین
(2)	(2)	(3)	(4)	
0.673	1.590	0.899	0.609	روسیه
(10)	(6)	(5)	(9)	
0.510	0.697	0.647	0.778	ژاپن
(14)	(13)	(13)	(7)	
0.714	1.242	0.814	0.464	عربستان
(9)	(7)	(8)	(15)	
0.637	0.748	0.852	0.799	کره جنوبی
(11)	(11)	(7)	(6)	
0.785	0.783	0.609	0.605	مالزی
(8)	(10)	(14)	(10)	
0.398	1.052	0.762	0.719	نروژ
(15)	(9)	(9)	(8)	
1.611	1.196	0.693	0.600	هند
(6)	(8)	(11)	(11)	
2.396	2.543	1.255	0.929	میانگین کشورهای عضو بریکس
2.924	2.825	2.871	4.396	میانگین کشورهای عضو جی 7
0.638	0.922	0.698	0.504	میانگین کشورهای عضو اوپک
2.274	2.153	2.261	3.346	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

جریان خروجی سرمایه گذاری مستقیم خارجی

بر اساس جدول 2 رتبه اول تا سوم جریان خروجی سرمایه گذاری مستقیم خارجی کشورهای مورد مطالعه متعلق به کشورهای آمریکا، آلمان و ژاپن و آخرین رتبه ها متعلق به کشور ایران و آفریقای جنوبی است.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

میانگین کشورهای عضو گروه بریکس، اوپک، جی 7 و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در سال 2015 به ترتیب 0.255، 0.183، 0.350 و 0.308 است. هم‌چنین مقدار جریان خروجی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جمهوری اسلامی ایران در این سال 0.183 می‌باشد که کمتر از میانگین کشورهای عضو بریکس، جی 7 و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی می‌باشد.

جدول 2- سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (میلیارد دلار)

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (خروجی)				کشور
2015	2010	2005	2000	
0.717 (1)	0.726 (1)	0.277 (3)	0.471 (2)	آمریکا
0.349 (4)	0.407 (2)	0.319 (2)	0.333 (3)	آلمان
0.190 (12)	0.182 (15)	0.184 (13)	0.183 (14)	آفریقای جنوبی
0.084 (15)	0.266 (5)	0.428 (1)	0.630 (1)	انگلستان
0.183 (14)	0.183 (14)	0.183 (14)	0.183 (15)	ایران
0.203 (8)	0.224 (9)	0.187 (10)	0.186 (9)	برزیل
0.190 (13)	0.185 (13)	0.184 (12)	0.184 (12)	ترکیه
0.470 (2)	0.271 (4)	0.204 (7)	0.190 (7)	چین
0.217 (6)	0.263 (6)	0.210 (6)	0.1878 (8)	روسیه
0.383 (3)	0.305 (3)	0.262 (4)	0.252 (4)	ژاپن
0.191 (11)	0.188 (12)	0.182 (15)	0.185 (11)	عربستان
0.225 (5)	0.226 (8)	0.195 (8)	0.190 (6)	کره جنوبی
0.198 (9)	0.206 (11)	0.187 (9)	0.186 (10)	مالزی
0.204 (7)	0.228 (7)	0.231 (5)	0.199 (5)	نروژ
0.194 (10)	0.207 (10)	0.187 (11)	0.183 (13)	هند
0.255	0.229	0.194	0.186	میانگین کشورهای عضو بریکس
0.350	0.393	0.299	0.375	میانگین کشورهای عضو جی 7
0.183	0.186	0.183	0.184	میانگین کشورهای عضو اوپک

Feb 2018

Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development

0.308	0.335	0.271	0.323	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
-------	-------	-------	-------	---

مأخذ: world databank

تولید ناخالص داخلی سرانه

یکی از عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، اندازه و مقیاس بازار است. به طوری که اقتصاد با مقیاس بزرگ‌تر، شرایط بهتری را برای سرمایه‌گذاران خارجی فراهم می‌کند. زیرا در این صورت از فن آوری خود با بهره‌وری بیشتری استفاده می‌نماید. یکی از شاخصه‌های مورد استفاده در تحقیقات تجربی برای نشان دادن اندازه یک اقتصاد، تولید ناخالص داخلی است که فرض می‌شود اثر مثبتی بر جریان ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد.

گیو (2015) بیان می‌کند تولید ناخالص داخلی یک متغیر تاثیرگذار در جذب سرمایه‌گذاری می‌باشد؛ و هرچه تولید ناخالص داخلی در یک کشور بیشتر می‌شود شرایط اقتصادی بهتری فراهم می‌شود و این متغیر به حجم بازار در یک کشور هم‌بستگی دارد

دهقان شبانی و آفرینش فر (1394) بیان می‌کنند این شاخص معیاری برای اندازه بازار است، از آنجاکه اندازه بزرگ بازار موجب افزایش در تقاضا برای محصولات و خدمات فراهم شده از سوی سرمایه‌گذاران خارجی می‌شود و همچنین صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس در تولید محصولات ایجاد می‌شود، موجبات افزایش جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی خواهد شد. بر اساس آمار و اطلاعات جدول 3 طی سالهای 2000-2015 رتبه اول تا سوم تولید ناخالص داخلی، به ترتیب متعلق به کشورهای نروژ، آمریکا و رتبه آخر نیز متعلق به کشور هند می‌باشد.

میانگین کشورهای عضو بریکس، میانگین کشورهای عضو جی 7، میانگین کشورهای عضو اوپک و میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی به ترتیب در سال 2015، 0.611، 3.570، 1.210 و 3.977 می‌باشد در حالی که مقدار تولید ناخالص داخلی برای ایران در این سال 0.440 می‌باشد. رتبه‌های چهارم تا ششم در سال 2015 هم متعلق به کشورهای آلمان، ژاپن و کره جنوبی می‌باشد.

کشور ایران در مقایسه با کشورهای چین در طی این سالها بالاتر بوده است. جمهوری اسلامی ایران طی سالهای 2000 تا 2010 رشد خوبی در تولید ناخالص داخلی داشته است اما از 2010 تا 2015 این رشد روند کاهشی داشته است.

جدول 3- تولید ناخالص داخلی سرانه (میلیارد دلار)

تولید ناخالص داخلی سرانه				کشور
2015	2010	2005	2000	
5.442	4.677	4.281	3.514	آمریکا
(2)	(2)	(2)	(3)	

Feb 2018

Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development

3.975 (4)	4.034 (4)	3.343 (5)	2.271 (5)	آلمان
0.520 (13)	0.675 (12)	0.485 (10)	0.253 (11)	آفریقای جنوبی
4.244 (3)	3.734 (5)	4.009 (3)	2.667 (4)	انگلستان
0.440 (14)	0.569 (13)	0.261 (13)	0.118 (13)	ایران
0.811 (11)	1.052 (8)	0.422685 (12)	0.322 (10)	برزیل
1.028 (8)	0.998 (10)	0.677 (8)	0.378 (8)	ترکیه
0.744 (12)	0.402 (14)	0.128 (14)	0.050 (14)	چین
0.867 (10)	0.998 (9)	0.476 (11)	0.130 (12)	روسیه
3.321 (5)	4.300 (3)	3.589 (4)	3.717 (1)	ژاپن
1.980 (7)	1.836 (7)	1.298 (7)	0.847 (7)	عربستان
2.602 (6)	2.112 (6)	1.776 (6)	1.123 (6)	کره جنوبی
0.898 (9)	0.842 (11)	0.503 (9)	0.351 (9)	مالزی
7.227 (1)	8.510 (1)	6.473 (1)	3.679 (2)	نروژ
0.1146 (15)	0.088 (15)	0.026 (15)	0 (15)	هند
0.611	0.643	0.307	0.151	میانگین کشورهای عضو بریکس
3.570	3.549	3.139	2.460	میانگین کشورهای عضو جی 7
1.210	1.203	0.779	0.483	میانگین کشورهای عضو اوپک
3.977	4.052	3.450	2.478	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

مأخذ: world databank

تورم

تورم که از تغییر در نرخ سالیانه شاخص قیمت خرده‌فروشی کشورها به‌عنوان نرخ تورم استفاده می‌گردد، به‌طوری که عدم تغییر آن یابۀ عبارتی کاهش نوسانات مداوم قیمت‌ها، نشان‌دهنده ثبات اقتصاد کلان در کشور میزبان است و در تعریف دیگری تورم درصد تغییرات سالانه در هزینه‌ی مصرف متوسط سبد کالا و خدمات است که بیشتر از شاخص لاسپیرز برای محاسبه‌ی آن

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

استفاده می‌شود و همچنین افزایش نرخ تورم باعث کاهش قدرت خرید واقعی و با بالا بردن نا اطمینانی نسبت به آینده انگیزه سرمایه‌گذاری را کم می‌کند نرخ تورم به‌مثابه افزایش مداوم و بی‌رویه سطح عمومی قیمت کالاها و خدمات، با ایجاد بی‌ثباتی و عدم اطمینان اقتصادی، تقاضای مؤثر یا قدرت خرید را در اقتصاد میزبان پایین آورده و تأثیر منفی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد. تغییرات تورم در کشورهای میزبان به‌عنوان یکی از عوامل ریسک مطرح بوده و به‌طور کلی سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جریان ورودی سرمایه در کشورهای پرخطر، کمتر است. افزایش مداوم قیمت‌ها منجر به کاهش ارزش دارایی‌های داخلی می‌شود، در نتیجه سرمایه‌داران و شهروندان ترجیح می‌دهند که برای حفظ ارزش واقعی دارایی‌های خود، ترکیب بهینه‌ی آن‌ها را به نفع دارایی‌های خارجی تغییر دهند. از سوی دیگر، افزایش قیمت‌ها به کاهش سود خالص سرمایه‌گذاری و ارزش دارایی‌ها می‌انجامد و ورود سرمایه به کشور را کاهش می‌دهد. تورم منجر به افزایش ریسک سرمایه‌گذاری و کاهش متوسط سررسید وام‌های تجاری و اختلال در اطلاعات منتقل‌شده به‌وسیله‌ی قیمت‌ها می‌شود. تورم همچنین نشانه بی‌ثباتی و عدم کنترل سیاست‌های کلان است که می‌تواند در جذب سرمایه‌گذاری خارجی اثر منفی بگذارد. فانباستن و اسکو بار (2016) بیان می‌کنند اندازه‌گیری ثبات اقتصادی با استفاده از شاخص تورم به دست می‌آید. نرخ تورم به سرمایه‌گذاران یک عکس از خطر بالقوه در بازارهای خارجی مربوطه رامی‌دهد. نرخ تورم بالا به معنی ناتوانی دولت و بانک مرکزی به تعادل در بودجه خود و نظارت بر سیاست‌های پولی می‌باشد.

بر اساس جدول 4 رتبه اول تا سوم تورم کشورهای مورد مطالعه متعلق به کشورهای روسیه، ایران و برزیل بوده و آخرین رتبه نیز متعلق به انگلستان است. همچنین میانگین تورم کشورهای عضو بریکس، جی 7، اوپک و عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در سال 2015 به ترتیب 1.535، 0.833، 1.651 و 0.537 است و مقدار تورم ایران در این سال 2.675 می‌باشد که این مقدار در مقایسه با این کشورها مقدار بالایی می‌باشد. جمهوری اسلامی ایران طی سالهای 2000 تا 2010 تورم کاهشی داشته و از سال 2010 تا 2015 روند افزایشی را طی کرده است. رتبه دوازده تا چهاردهم متعلق به کشورهای به ترتیب کره جنوبی، آلمان و آمریکا می‌باشد.

جدول 4- تورم (قیمت مصرف‌کننده سالانه درصد)

تورم				
2015	2010	2005	2000	کشور
0.260 (14)	0.530 (14)	0.842 (7)	0.839 (7)	آمریکا
0.281 (13)	0.435 (13)	0.514 (12)	0.500 (11)	آلمان
1.054 (6)	0.996 (6)	0.843 (6)	1.188 (5)	آفریقای جنوبی
0.248 (15)	0.823 (15)	0.603 (10)	0.378 (12)	انگلستان
2.675 (2)	2.041 (2)	2.626 (1)	2.812 (3)	ایران
1.843 (3)	1.134 (3)	1.459 (4)	1.491 (4)	برزیل
1.602 (4)	1.761 (4)	2.041 (3)	10 (1)	ترکیه
0.495	0.828	0.563	0.284	چین

Feb 2018

Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development

(10)	(10)	(11)	(13)	
2.998 (1)	1.454 (1)	2.493 (2)	3.932 (2)	روسیه
0.379 (11)	0.111 (11)	0.190 (15)	0.123 (14)	ژاپن
0.627 (7)	1.189 (7)	0.363 (14)	0.039 (15)	عربستان
0.364 (12)	0.764 (12)	0.728 (9)	0.642 (9)	کره جنوبی
0.613 (9)	0.543 (9)	0.765 (7)	0.512 (10)	مالزی
0.625 (8)	0.665 (8)	0.509 (13)	0.787 (8)	نروژ
1.283 (5)	2.370 (5)	0.994 (5)	0.952 (6)	هند
1.535	1.357	1.270	1.569	میانگین کشورهای عضو بریکس
0.833	0.671	0.928	1.154	میانگین کشورهای عضو جی 7
1.651	1.615	1.495	1.425	میانگین کشورهای عضو اوپک
0.537	0.727	0.775	1.896	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

مأخذ: world databank

نرخ ارز

نرخ ارز عامل مؤثر دیگری در فرآیند انتقال سرمایه است. ثبات نرخ ارز، اطمینان در محیط اقتصادی داخل را افزایش می‌دهد و تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری در حال و آینده را منطقی‌تر می‌نماید. دگرگونی و نوسان‌های گسترده نرخ ارز، تغییر وسیع ارزش دارائی‌ها را در پی دارد و قیمت‌گذاری و تجزیه و تحلیل هزینه فایده طرح‌ها را دشوار می‌کند. تنوع نرخ ارز نیز زمینه سوءاستفاده‌های مالی را فراهم می‌آورد و بی‌ثباتی اقتصادی را ژرف‌تر می‌نماید. با کاهش نرخ ارز از یک طرف هزینه تولید و سرمایه‌گذاری در کشورهای میزبان کاهش می‌یابد و از طرف دیگر سودآوری سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش می‌یابد. کاهش نرخ ارز از یک سو موجب افزایش ثروت نسبی بنگاه‌های خارجی می‌شود (چراکه راه ورود را برای بنگاه‌هایی که از سود تقسیم نشده جهت تأمین مالی سرمایه‌گذاری در داخل و خارج استفاده می‌کنند، آسان‌تر می‌سازد) و از سوی دیگر نوعی وثیقه در استقراض از منابع داخلی کشور میزبان فراهم می‌آورد.

ترپاتی وهم کاران (2015) بیان می‌کنند افزایش یا کاهش در ارزش پول رایج کشور میزبان منجر به سقوط یا افزایش در نرخ ارز به ترتیب و در نتیجه باعث می‌شود کالاهای خودی گران و یا ارزان‌تر برای مشتریان خارجی باشد؛ بنابراین، وضعیت صادرات کشور تغییر می‌کند در بازارهای بین‌المللی که بیشتر تحت تاثیر قرار می‌دهد جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در آن.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

با توجه به جدول 5 رتبه‌های اول تا سوم در بین 15 کشور موردبررسی به ترتیب به ایران، کره جنوبی و ژاپن می‌باشد. میانگین کشورهای عضو بریکس، عضو جی 7، اوپک و عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی به ترتیب در سال 2015، 0.0099، 0.012، 5.00 و 0.062 مقدار است و مقدار ارز ایران در این سال 10 می‌باشد که این مقدار در بین 14 کشور موردبررسی عدد بالایی است و توجه به نرخ ارز باید در اولویت قرار گیرد. جمهوری اسلامی ایران از سال 2000 تا 2015 سیرافزایشی را داشته است و در سال 2015 این مقدار به شدت افزایش داشته است.

جدول 5- نرخ ارز (میلیارد دلار)

نرخ ارز				
2015	2010	2005	2000	کشور
0.00017 (13)	0.00017 (13)	0.000172 (13)	0.00017 (13)	آمریکا
0.00013 (14)	0.00 (15)	0.000105 (14)	0.00020 (12)	آلمان
0.0042 (6)	0.0023 (6)	0.00202 (8)	0.002 (8)	آفریقای جنوبی
0.000053 (15)	0.0000508 (14)	0.0000173 (15)	0.00 (15)	انگلستان
10 (1)	3.534 (1)	3.089677 (1)	0.608 (1)	ایران
0.00097 (11)	0.00043 (11)	0.000667 (11)	0.0004 (11)	برزیل
0.00076 (12)	0.00034 (12)	0.00029 (12)	0.00 (14)	ترکیه
0.0019 (8)	0.0021 (7)	0.002 (6)	0.002 (7)	چین
0.020 (5)	0.0102 (5)	0.009 (5)	0.009 (5)	روسیه
0.041 (3)	0.030 (3)	0.037 (3)	0.036 (3)	ژاپن
0.001 (10)	0.001 (9)	0.001 (10)	0.001 (10)	عربستان
0.389 (2)	0.398 (2)	0.352 (2)	0.389 (2)	کره جنوبی
0.001 (9)	0.0009 (10)	0.001 (9)	0.001 (9)	مالزی
0.002 (7)	0.001911136 (8)	0.0020 (7)	0.002 (6)	نروژ
0.021 (4)	0.0155 (4)	0.0150 (4)	0.015 (4)	هند
0.0099	0.0061	0.0059	0.006	میانگین کشورهای عضو بریکس
0.012	8.14E-03	0.009	0.009	میانگین کشورهای عضو جی 7

Feb 2018

Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development

5.000	1.767	1.545	0.304	میانگین کشورهای عضو اوپک
0.062	6.16E-02	0.056	0.061	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

مأخذ: world databank

زیرساخت‌های اقتصادی

زیربنای یک کشور در ایجاد محیط اقتصادی مناسب برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اهمیت اساسی دارد. سرمایه‌گذاران خارجی اقتصادهایی را ترجیح می‌دهند که دارای شبکه‌ی توسعه‌یافته‌ی از جاده‌ها، فرودگاه‌ها، عرضه‌ی آب، عرضه‌ی بدون وقفه‌ی انرژی، تلفن و اینترنت باشد. زیرساخت‌های ضعیف، هزینه‌ی فعالیت‌های اقتصادی را افزایش و نرخ بازدهی سرمایه را کاهش می‌دهد. شاخص استفاده‌شده برای زیرساخت‌های اقتصادی نیز تأثیر معنی‌داری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد. به عبارت دیگر گسترش زیرساخت‌ها شامل بنادر، جاده‌ها و فرودگاه‌ها، زیرساخت‌های ارتباطی (پست، تلفن و اینترنت) و حمل‌ونقل باعث کاهش هزینه فعالیت‌های اقتصادی، افزایش نرخ بازده سرمایه و در نتیجه ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاران خارجی به منظور افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشور خواهد شد.

بانو جه به جدول 6 رتبه‌های اول تا سوم به ترتیب متعلق به کشورهای آلمان، انگلستان و ژاپن است و رتبه ایران در بین این کشورها 6 می‌باشد و از سال 2000 تا 2015 سیر صعودی داشته و در سال 2015، مقدار 5.526 می‌باشد که در مقایسه با کشورهای عضو بریکس و اوپک بالاتر است و مقدار آن در مقایسه با کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی کمی پایین‌تر اما در مقایسه با کشورهای عضو جی 7 فاصله بیشتری دارد و مقدار این کشورها بالاتر است.

جدول 6- زیرساخت‌های اقتصادی (اشتراک تلفن ثابت) در هر 100 نفر)

زیرساخت‌های اقتصادی				
2015	2010	2005	2000	کشور
5.545 (5)	6.996 (5)	8.644 (2)	10 (1)	آمریکا
8.063 (2)	9.402 (1)	9.651 (1)	8.856 (2)	آلمان
0.873 (14)	1.135 (14)	1.242 (14)	1.382 (14)	آفریقای جنوبی
7.620 (3)	7.895 (3)	8.303 (3)	8.798 (3)	انگلستان
5.526 (6)	4.977366 (6)	4.112 (7)	1.889 (12)	ایران
2.963 (8)	2.984 (11)	2.957 (11)	2.396 (10)	برزیل
1.979 (11)	3.117 (9)	3.963 (8)	4.131 (7)	ترکیه

Feb 2018

Fourth International Conference on Management,
Entrepreneurship and Economic Development

2.207 (10)	2.994 (10)	3.746 (10)	1.419 (13)	چین
3.507 (7)	4.460 (8)	3.940 (9)	3.025 (8)	روسیه
7.348 (4)	7.544 (4)	6.660 (5)	7.203 (6)	ژاپن
1.605 (13)	2.024 (13)	2.068 (13)	1.938 (11)	عربستان
8.539 (1)	8.669 (2)	7.438 (4)	8.264 (4)	کره جنوبی
1.927 (12)	2.180 (12)	2.269849 (12)	2.706 (9)	مالزی
2.494 (9)	4.826 (7)	6.642 (6)	7.838 (5)	نروژ
0 (15)	0.140 (15)	0.374 (15)	0.170 (15)	هند
1.910	2.343	2.4524456	1.678	میانگین کشورهای عضو بریکس
6.416	7.259	7.440	7.576	میانگین کشورهای عضو جی 7
3.566	3.50	3.090	1.913	میانگین کشورهای عضو اوپک
5.941	6.92E+00	7.329	7.870	میانگین کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

مأخذ: world databank

جمع بندی و پیشنهادات

کشور ایران در دو قرن اخیر با کمبود سرمایه گذاری و تولید مواجه بوده است؛ بنابراین، با توجه به نتایج به دست آمده تحقیق برای افزایش سرمایه گذاری مستقیم خارجی مناسب است که موارد زیر مورد توجه قرار گیرند:

- با توجه به وضعیت ضعیف زیرساخت های حمل و نقل در کشور همچون ناکافی بودن شبکه راه - های جاده ای کشور و وضعیت نامناسب مسیرهای موجود، عقب ماندگی میزان خطوط راه آهن کشور و عقب ماندگی فناوری آن، حتی در مقایسه با کشورهای منطقه، فرسودگی و محدود بودن ناوگان حمل و نقل کشور در زمینه حمل و نقل جاده ای، ریلی، دریایی و هوایی توصیه می شود برای جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی به نوسازی و بهسازی ناوگان حمل و نقل کشور (ریلی، جاده ای، هوایی و دریایی)، گسترش زیرساخت های حمل و نقل از طریق ایجاد و گسترش شبکه های جاده ای، خطوط راه آهن و افزایش کیفیت تجهیزات موجود توجه جدی شود.

اثر تورم بر رشد جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی منفی و معنی دار است در حقیقت رشد تورم نشانگر بی ثباتی اقتصادی هر کشوری است و در این شرایط مخاطرات اصل و سود سرمایه خارجی افزایش می یابد واضح است این شرایط مانعی بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی خواهد بود.

عدم اطمینان و بی ثباتی سیاسی و اقتصادی یکی از دلایل اصلی عدم موفقیت کشورها در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی می باشد. تازمانی که شرایط فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و غیره مناسب فراهم نشود، کشورها شرکت های خارجی علاقه چندانی به سرمایه گذاری در کشورها از خود نشان نخواهند داد. سیاست گذاری های اقتصادی در کشور میزبان، در راستای ایجاد

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

فضای باز و باثبات اقتصادی باشد تا میزان ریسک سرمایه‌گذاری کاهش یابد و به تبع آن جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش یابد. هرچه سطح تورم در کشور میزبان پایین تر باشد میزان کاهش در ارزش دارایی‌ها و سودخالص سرمایه‌گذاری تقلیل یافته و به تبع آن جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش می‌یابد. و به سیاست گزاران پیشنهاد می‌شود درصد کنترل تورم برآیند. در صورت وجود کسری بودجه و تامین آن از طریق استقراض از بانک مرکزی، شاهد بروز تورم در کشور میزبان خواهیم بود و مالیات مضاعف بر درآمد شرکت‌های سرمایه‌گذار اثر منفی بر این جریان خواهد داشت.

یافته هانشان می‌دهد دولت‌های کشورهای بریکس باید اقدامات افزایشی را برای افزایش سطوح تولید به کار بگیرند به خصوص کشور آفریقای جنوبی و پیشنهاد می‌شود که کشورهایمانند برزیل، هند و همچنین چین نیاز به حفظ موقعیتشان در دنیای رقابتی دارند مانند یک مورد برزیل، از آنجاکه رشد تولید ناخالص داخلی پس از سال 2011 کاهش یافته است، با توجه به عوامل متعددی مانند وابستگی سنگین به صادرات کالاهای خام، بهره‌وری پایین و هزینه‌های بالای عملیات، نرخ تورم بالا و سطح پایین سرمایه‌گذاری، دولت برزیل باید اصلاحات را به‌منظور احیای سیستم انجام دهد.

اقدامات سیاسی مانند ترفیع تولیدکنندگان داخلی با ارائه کمک مالیات و بسته‌های مالیاتی، آموزش آن‌ها در مورد راه‌های جدید در بخش تولید، تحمیل محتوا محلی و الزامات انتقال تکنولوژی در کسب‌وکارهای خارجی و غیره. درحالی‌که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هند به دلیل اندازه بازار، نرخ رشد بازار و ثبات سیاسی در حال افزایش می‌باشد. در مورد هند، به‌منظور افزایش جریان ورودی FDI، سیاست‌گذاران نیاز به ثبات اقتصادی و سیاسی بیشتری دارند، تأسیسات زیرساختی بهتر، یک محیط صلح‌آمیز که دارای مکانیزم قانون و نظم مناسب است، کاهش بدهی‌های خارجی و همچنین باید تغییرات سیاست پولی و مالی مناسب را برای یکپارچگی جهانی به ارمغان آورد.

فقط کمتر از 5 دهه است، چین اقتصاد خود را از روستایی به شهر و مبتنی بر شهر تغییر داده است و عمدتاً بر اساس اقتصاد مبتنی بر تولید است. این در مقابل پشت صحنه فضای باز سیاسی چین اتفاق افتاده است و شرایط محیطی مناسبی جهت سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران خارجی را فراهم کرده است.

در حال حاضر چین بزرگ‌ترین میزبان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در میان کشورهای در حال توسعه جهان، جذب بیش از یک سوم از کل FDI جهان است. در حال حاضر چین دومین کشور بزرگ‌ترین گیرنده FDI پس از ایالات متحده آمریکا است. تجزیه و تحلیل تجربی و نمودارهای مورد بررسی نشان می‌دهد که چین در سطح GDP خیلی خوبی می‌باشد و روند صعودی را طی می‌کند و در شاخص جهانی شدن، نسبت به کشورهای آفریقای جنوبی و ترکیه و مالزی و وان گلستان و آلمان و روسیه و ژاپن و عربستان و نروژ و آمریکا پایین می‌باشد.

در سطح شاخص درجه باز بودن اقتصاد، نسبت به کشورهایمانند مالزی، کره جنوبی، عربستان، آلمان و نروژ و آفریقای جنوبی پایین تر است. تورم؛ چین سطح تورم بسیار پایینی در مقایسه با کشورهایمانند ترکیه، روسیه، ایران و هند، اما در مقایسه با آلمان و ژاپن بالاتر است و نقطه مثبتی برای جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. در شاخص نرخ بهره واقعی در مقایسه با کشور برزیل بسیار پایین می‌باشد و چین در فساد در مقایسه با کشورهای مورد مطالعه از سطح فساد بالایی برخوردار است و از نقاط ضعفی برای این کشور است. تغییرات نرخ ارز رسمی چین به سیار کم و در سطح ثابتی می‌باشد. در شاخص اجاره منابع طبیعی در مقایسه با کشورهایمانند عربستان، روسیه، ایران، مالزی و نروژ در سطح پایینی است و در سطح زیرساخت‌ها در مقایسه با کشورهایمانند آلمان و کره جنوبی و آمریکا و وان گلستان و ژاپن و نروژ و ایران پایین تر است.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

کشورهای بریکس نیز باید فلسفه بازرگانی باز و آزادتر را اتخاذ کنند، مشوق‌های مالیاتی و غیره را ارائه دهند. این امر اعتمادبه‌نفس بیشتری برای سرمایه‌گذاران خارجی برای سرمایه‌گذاری در این کشورها به ارمغان خواهد آورد. دولت این اقتصادهای در حال ظهور جهان نیز باید میزان بیکاری را بررسی کنند، نرخ‌های تورم، روند حرکت نرخ ارز و هزینه نیروی کار، زیرا این موارد ممکن است به‌عنوان یک عامل بازدارنده برای ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باشد. در مورد روسیه می‌توان دید که کشور پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی اصلاحات چندانی انجام داده است، اما هنوز این اصلاحات، به‌طوری‌که انتظار می‌رود که آن‌ها به‌طور کامل قادر به کاهش تمرکز قدرت اقتصادی خود نیستند.

به‌غیراز این، کشور هنوز از نظر حفاظت از حقوق مالکیت معنوی بسیار ضعیف است و فضای دخالتی ایجاد شده توسط دولت دارد. گرچه روسیه در میان رهبران جهان برای تولید نفت و گاز طبیعی است، اما بخش تولیدی آن هنوز در جهان رقابتی نیست. این به خاطر است که وابستگی آن به صادرات کالاها است که به چرخه‌های اقتصادی آسیب‌پذیر هستند که مستعد ابتلا به تغییر قیمت در بازارهای جهانی هستند. دولت روسیه باید بر اصلاحات اقتصادی و کاهش پارامترهای تحریم سخت خارجی تأکید بیشتری داشته باشد.

مورد آفریقای جنوبی بسیار مشابه با روسیه است، همان‌طور که اگرچه آفریقای جنوبی یکی از بازارهای نوظهور در جهان است به دلیل منابع وسیعی از منابع طبیعی آن، اما از برخی چالش‌های اقتصادی عمده‌ای که منجر به رشد اقتصادی شده است و به‌نوبه خود سرمایه‌گذاران خارجی را حفظ می‌کند تا سهام خود را بالا نگه‌دارند، رنج می‌برد. امکانات برق زیربنایی (مانند تأمین برق ناپایدار) همراه با سه مشکل عمده اقتصادی بیکاری، فقر و نابرابری درآمد (که یکی از بزرگ‌ترین در جهان هستند) بزرگ‌ترین چالش برای دولت آفریقای جنوبی است. بعضی دیگران نقطه ابهاماتی همچون مانع رشد این اقتصاد مانند کمبود نیروی کار ماهر، بی‌کفایتی جهانی و متوقف کردن کار مکرر به علت اعتصاب و قفل شدن. اقدامات سیاسی برای احیای سیستم در سطح اولویت دولت فعلی موردنیاز است.

منابع

- دودانگی، محمد (1395). "عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در ایران". فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، سال ششم، شماره 23، 131-147.
2. کیانی، هژبر و ناهیدی، محمدرضا (1390). "تأثیر بهره‌وری نیروی کار، امنیت سرمایه‌گذاری، نرخ ارز و شرایط تجاری بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران در شرایط ثبات و بی‌ثباتی". فراسوی مدیریت، سال چهارم، شماره 16، 173-222.
- بیات، روح‌الله و عسکری، محمدامین (1394). "بررسی عوامل مؤثر بر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در افغانستان". فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال چهارم، شماره 13، 111-133.
- مجیدی فر، محمد مسعود (1394). "بررسی و شناسایی عوامل مؤثر بر جریان‌ات و جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی". شرکت علمی پژوهشی و مشاوره‌ای آینده‌ساز. دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده مدیریت و حسابداری.
- خرسندی، بهروز و قائمی، یدالله (1394). "بررسی عوامل مؤثر سرمایه‌گذاری خارجی در ایران". موسسه غیرانتفاعی حکیم نظامی قوچان.
- دهقان شبانی، زهرا و آفرینش فر، سعیده (1394). "تحلیل تاثیر فضای کسب و کار بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران و چند کشور منتخب". فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران، سال بیستم، شماره 62، 30-1.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

شقایق شهری، رسول؛ واحد رسولی، شیرین و طیار، مریم (1395). "اثرات بازدارنده فساد مالی بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در حوزه کشورهای عضو کنفرانس اسلامی". فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، سال چهارم، شماره چهاردهم، 67-90.

حیدری، پروین و افشاری، زهرا (1391). "عوامل اقتصادی و اجتماعی مؤثر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باتاکید بر شاخص‌های حکمرانی در دوره زمانی 1996-2007". فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، سال دوازدهم، شماره اول، 141-170.

بهرامی، جابر و پهلوانی، مصیب (1393). "تأثیر جهانی‌شدن بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای منتخب MENA با استفاده از روش GMM". مجله اقتصاد و توسعه منطقه‌ای، سال بیست و یکم، شماره 8.

پور جعفر، مژده (1394). "تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر بهره‌وری نیروی کار در ایران". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء بابائی مجید، 1388، درس ایران، یادداشت‌های کلاسی، گروه اقتصاد، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. خلیلی عراقی، منصور و سلیمی شندی، رقیه (1393). "رابطه بین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، توسعه مالی و رشد اقتصادی: مطالعه موردی کشورهای منتخب آسیایی". فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، سال بیست و دوم، شماره 71، 143-156.

قامت، جعفر. "بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و اثرات آن در جذب سرمایه‌گذاری خارجی". رضایی، مجتبی. "ارزیابی چالش‌های سرمایه‌گذاری خارجی و بازتاب آن بر اقتصاد (مطالعه موردی، اقتصاد ایران)". سلیم، علی؛ رضوی، محمدرضا؛ رادفر، رضا و غفاری، فرهاد (1393). "بررسی انگیزه‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران؛ مطالعه میدانی شرکت‌های سرمایه‌گذار خارجی در ایران". مطالعات کمی در مدیریت، سال پنجم، شماره دوم، 71-88.

رجب‌زاده، آرمین؛ محبوب لاله، مینا و عباسی است مال، محمدرضا (1388). "بررسی تأثیر زیرساخت‌های حمل‌ونقل بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران در دوره (53-1386)". فصلنامه علوم اقتصادی، سال دوم، شماره 7.

جمالی، احمد؛ خانی، مرتضی و صفاری دربرزی، علی (1394). "شناسایی و طبقه‌بندی عوامل تعیین‌کننده سرریزهای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران". مجله علمی پژوهشی سیاست‌گذاری اقتصادی، سال هفتم، شماره سیزدهم.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «بانک اطلاعات سری‌های زمانی اقتصادی»، سال‌های مختلف.

شاه‌آبادی، ابولفضل؛ ولی‌نیا، آرش و انصاری، زهرا (1391). "تأثیر سرریز فناوری ناشی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر عملکرد بخش صنعت". فصلنامه تخصصی پارک‌ها و مراکز رشد، سال نهم، شماره 33.

Tripathi, V., Seth, R. & Bhandari, V. (2015). Foreign Direct Investment and Macroeconomic Factors: Evidence from the Indian Economy. *Asia-Pacific Journal of Management Research and Innovation*, 11(1), 46-56.

Wekesa, C.T., Wawire, N.H., & Kosimbei, G. (2017). Effects of Infrastructure Development on Foreign Direct Investment in Kenya. *Journal of Infrastructure Development*, 8(2), 93-110.

Hammenfors, E. (2016). The Effects of Trade Facilitation on Horizontal and Vertical Foreign Direct Investments. Master Thesis. Department of Economics. Lund University.

Guo, Z. (2015). Determinants of FDI inflow to CEE countries in comparison to EU-1 5. Master's thesis within Economics.

Fanbasten, N., & Escobar, A.G. (2016). Determinants of Foreign Direct Investment: A panel data analysis of the MINT countries. Master's Thesis. Department of Business Studies Uppsala University.

Bahmani, S., & Toms, J. (2015). ASSESSING THE EFFECT OF QUANTITATIVE EASING ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN BRAZIL. *THE AMERICAN ECONOMIST*, (60).

Jiang, N., Liping, W., & Sharma, K. (2013). Trends, Patters and Determinants of Foreign Direct Investment in China. *Global Business Review*, 14(2), 201-210.

Gupta, P., & Singh, A. (2016). Determinants of Foreign Direct Investment Inflows in BRICS Nations: A Panel Data Analysis. *Emerging Economy Studies*, 2(2), 1-18.

Ibrahim, O.A., & Abdel-Gadir, S.E.M. (2015). Motives and Determinants of FDI: A VECM Analysis for Oman. *Global Business Review*, 16(6), 936-946.

Napalkov, N. (2016). Evaluating the Impact of BITs and Preferential Trade and Investment Treaties on Foreign Direct Investment between Developed Countries. Department of Economics. Lund University.

Feb 2018

Fourth International Conference on Management, Entrepreneurship and Economic Development

- Hornbrinck, J., & Olausson, J. (2014). Foreign Direct Investments in Europe, Testing European Union membership as a Determinant for FDI. Bachelor Thesis. Department of Economics. Umea University.
- Wang, H. (2017). Home-country determinants of outward FDI: Evidence from BRICS economies and five developed countries. Master Thesis.
- Göransson, E., & Khaled, S. (2013). FDI inflows to Sub-Saharan Africa - An empirical study over SACU's impact on FDI. Master's Thesis. Stockholm School of Economics.
- Abumangosha, S. (2014). Determinants of Foreign Direct Investment in MENA Region. A thesis submitted to Bournemouth University for the degree of Doctor of Philosophy.
- Helmy, H.E. (2013). The impact of corruption on FDI: is MENA an exception? International Review of Applied Economics, 27, 491-514.
- Yohanna, P. (2013). Macroeconomic Determinants of Foreign Direct Investment and Economic Transformation in Nigeria, 1981-2010: An Empirical Evidence. Insight on Africa, 5(1), 55-82.
- Ravinthirakumaran, K., Selvanathan, E.A., Selvanathan, S., & Singh, T. (2015). Determinants of Foreign Direct Investment in Sri Lanka. South Asia Economic Journal, 16(2), 233-256.
- Bak, D., & Moon, C. (2016). Foreign Direct Investment and Authoritarian Stability. Comparative Political Studies, 1-40.
- www.worldbank.org
- www.govindicators.org
- <http://globalization.kof.ethz.ch>
- www.Unctad.com
- Aziz, O.G., & Mishra, A.V. (2015). Determinants of FDI inflows to Arab economies. The Journal of International Trade & Economic Development.

SID



سرویس های ویژه



سرویس ترجمه تخصصی



کارگاه های آموزشی



بلاگ مرکز اطلاعات علمی



عضویت در خبرنامه

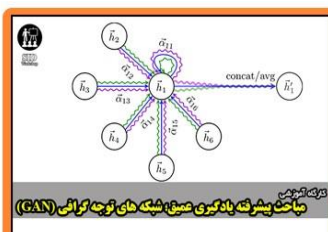


فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی



کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو



مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)



کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی